

L'Ajuntament de Barcelona inicia l'enderroc de la presó Model

- » L'inici del desmantellament del centre penitenciari comença pel xamfrà dels carrers de Rosselló amb Entença
- » Aquest espai de 1.215 metres quadrats s'urbanitzarà provisionalment com a espai lliure per a gaudi dels veïns i el projecte compta amb un pressupost d'uns 370.500 euros
- » Aquestes actuacions són fruit de l'acord que van signar el president Mas i l'alcalde Trias que preveu el tancament definitiu de la presó Model durant el primer semestre de 2017
- » L'Ajuntament de Barcelona ja és el propietari de la finca que avui ocupa la Model d'acord amb el protocol signat

» La nova urbanització de l'espai serà una realitat a la tardor

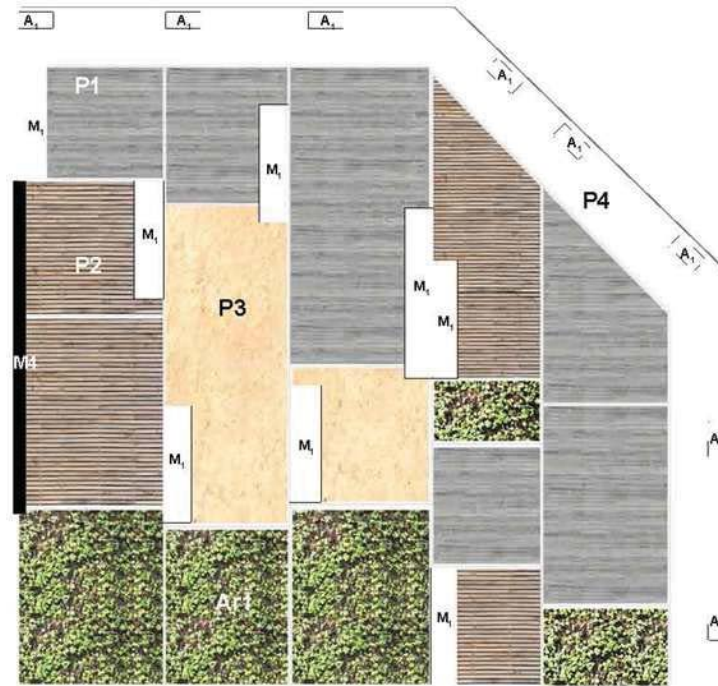
L'Ajuntament de Barcelona ha iniciat avui l'enderroc de la presó Model en compliment de l'acord que van signar el president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, i l'alcalde de Barcelona, Xavier Trias, el passat mes d'octubre. Així, aquests primers enderrocs corresponen a les edificacions que estan ubicades a la cantonada dels carrers Rosselló amb Entença. Els enderrocs tindran una durada d'uns dos mesos.

Aquest espai de 1.215 m² s'urbanitzarà provisionalment per tal de començar a alliberar els espais de la presó que van quedant en desús, com a conseqüència del trasllat de la seva activitat a altres instal·lacions, i que els ciutadans ja puguin gaudir de l'espai i fer-se'l seu. La previsió és que les obres d'urbanització comencin a finals de setembre i tinguin una durada d'uns 3 mesos. La inversió prevista és de 370.425 euros.

La voluntat del govern municipal és la de condicionar provisionalment aquest espai tot tenint cura del disseny i oferir un lloc de qualitat als veïns i veïnes i la ciutat. La proposta contempla la naturalització de la parcel·la fent-la més amable i agradable. Per aconseguir-ho, se suavitzaran els murs i paviments durs i s'oferirà un lloc de trobada amb activitats que facin que els ciutadans puguin participar del procés de recuperació de l'espai per part de la ciutadania.

La superfície es distribuirà per franges que recullin l'ample de les edificacions enderrocades i que responguin a la façana lateral de l'edifici d'accés al centre penitenciari, que serà el front principal d'aquest nou espai.

La urbanització provisional comptarà amb bandes que tindran la duresa del paviment de les voreres de l'Eixample a les zones amb més pas de vianants i s'aniran ablanint amb la introducció de paviments més tous de fusta, sauló i amb vegetació a mida que es vagin apropant a la façana. Serà una superfície més permeable i sensible que enriquirà la paleta de colors i textures del lloc amb la introducció de materials més naturals. Així, es busca suavitzar els trets de l'espai i es crea un fons més amable per fer que els veïns se'l vulguin fer seu.

El mur de la segona anella de la presó es cobrirà amb fotografies històriques, llistons de fusta i vegetació del tipus enfiladissa. Les fotografies recolliran moments claus en la història del centre penitenciari, dels presos i de l'edifici.

Es plantaran nous arbres a les voreres d'Entença i Rosselló. Dins de la parcel·la, els arbres es col·locaran en jardineres de fusta, alineats reforçant la direcció de les bandes. A la intersecció entre la façana i el mur de la presó es multipliquen les jardineres amb arbres per ocupar la cantonada. La plantació de vegetació arbustiva petita en aquesta cantonada i en tot el front de la façana permet netejar aquest perímetre i naturalitzar-lo.

Pel que fa als materials, es promourà el reciclatge dels mateixos i es prestarà especial atenció als materials de demolició de les edificacions que es puguin reutilitzar (rajoles, bigues de fusta...). La palmera existent a la parcel·la es protegirà durant l'enderroc i s'integrarà al projecte com a element singular del lloc.

» Un parc de 14.000 m² al cor de l'Eixample

La Model és una peça clau del sistema de superilles del districte de l'Eixample, juntament amb el passeig de de Sants, l'estació de Sants, el parc de l'Escorxador, l'Hospital Clínic i l'Escola Industrial. Gràcies al desmantellament de la presó, la ciutat guanyarà un parc de 14.000 metres quadrats al cor de l'Eixample. Aquest és un espai equivalent a 1,5 illes de l'Eixample o a 6 interiors d'illa.

Amb els enderroc que s'inicien avui, comença el procés de transformació que ja no té tornada enrere. Per tant, es passarà de tenir un recinte tancat a poder gaudir d'un nou parc equipat que esdevindrà un lloc de trobada per als veïns i veïnes de l'entorn. Aquest àmbit serà una important reserva d'equipaments de barri -definitos conjuntament amb els veïns en el procés participatiu que va finalitzar l'any 2009:

- Una escola d'educació infantil i primària.
- Una escola bressol.
- Una residència assistida i centre de dia per a gent gran.
- Un casal de joves.
- Una residència d'estudiants.
- Un espai memorial de la Presó Model.
- Un poliesportiu.

» Un acord per tal que la ciutat recuperi l'espai ocupat per La Model

L'acord signat el passat mes d'octubre estableix que el Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona, conegut com "La Model" tanqui les seves portes de manera definitiva l'any 2017. Mentrestant, la ciutat recupera l'espai que ha quedat en desús, com a conseqüència del trasllat de la seva activitat a altres instal·lacions, de la cantonada del carrer Entença amb el carrer de Rosselló.

Els terrenys que actualment ocupa la presó ja són de titularitat municipal després que l'Ajuntament de Barcelona hagi pagat els 15 milions d'euros que es corresponen amb el valor de l'aprofitament urbanístic de la finca i que han servit per compensar part del deute que la Generalitat de Catalunya té contret amb el consistori.

Amb aquest acord, es compleix una reivindicació històrica i s'endega, en paral·lel, una actualització del procés participatiu fet amb els veïns per definir els usos d'aquest espai on es preveuen un conjunt d'equipaments i zones verdes, tal com contempla el Pla General Metropolità. Com a primer pas, el tancament del centre d'oberts ubicat a la confluència dels carrers d'Entença i del Rosselló és el que ha permès que avui s'iniciï l'enderroc i la posterior urbanització provisional d'aquest espai.

A més, el document també fixa que l'Ajuntament de Barcelona es compromet a finançar la construcció d'un nou centre per interns en Règim Obert a la Zona Franca, en uns nous terrenys que obtindrà fruit d'una permuta amb el Consorci de la Zona Franca. El centre, que disposarà de 800 places per a homes, estarà ubicat a la confluència dels carrers D i E i els carrers 4 i 6. El plenari municipal del mes de març ha aprovat inicialment el planejament que bescanvia la qualificació urbanística de la parcel·la que acollirà aquest centre.

La seva construcció tindrà un cost aproximat de 24 milions d'euros, i la Generalitat, tal i com preveu el protocol, en serà la institució arrendatària. L'objectiu és que aquest centre estigui construït abans del 31 de desembre del 2016. La seva posada en funcionament suposarà el tancament definitiu dels centres oberts d'homes de la Trinitat i de Wad Ras.

La Generalitat, per la seva part, es compromet a construir un nou Centre de Preventius de Barcelona amb capacitat per 600 reclusos a la Zona Franca, preferentment en el primer semestre del 2017.

D'acord amb el model previst a l'actual projecte de Pla Director d'Equipaments Penitenciaris 2013-2020, l'acord també contempla un altre guany important per a la ciutat de Barcelona com és la recuperació per al barri de l'espai que ocupa el centre de Trinitat Vella, al Districte de Sant

Andreu. Aquesta presó s'enderrocarà un cop els reclusos siguin traslladats al nou centre en règim d'oberts de la Zona Franca.

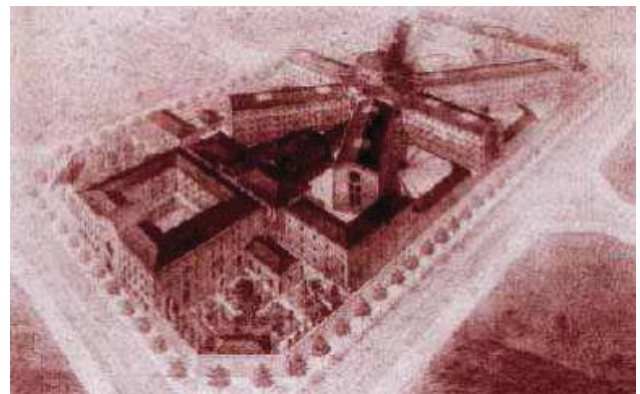
El sòl que ara ocupa aquest centre ubicat al carrer Pare Manjón es lliurarà, pràcticament en la seva totalitat a l'Ajuntament de Barcelona que ho destinarà a equipaments, habitatge i zona verda. La Generalitat conservarà la propietat de 3,969 m² de superfície per a la construcció d'habitatge social. El procés de gestió d'aquestes actuacions ja s'ha iniciat.

A més, es preveu rehabilitar l'edifici del Centre de Preventius de Dones de Barcelona conegut com a Wad Ras, un cop es produeixi el trasllat dels homes que es troben a la secció de règim obert cap al Centre Obert de Barcelona (previst a finals del 2016). Els drets d'edificabilitat d'aquesta finca, ubicada al carrer Doctor Trueta 76-98, al districte de Sant Martí, seran objecte de trasllat a una altra finca de Barcelona propietat de la Generalitat de Catalunya, donat que Wad Ras es mantindrà com a equipament penitenciari. El sostre d'activitats econòmiques que hi permet l'ordenació urbanística vigent s'ha estimat en 30 milions d'euros.

Des dels anys noranta l'Ajuntament de Barcelona ha manifestat la voluntat d'alliberar per a un ús cívic i ciutadà l'espai on avui es troba la presó Model. Aquest equipament penitenciari es troba situat en un entorn plenament urbà i cèntric en un barri, la Nova Esquerra de l'Eixample, densament poblat, però mancat dels equipaments públics de proximitat necessaris per prestar servei a la població resident.

» Un equipament construït a l'extraradi de la ciutat

La presó Model és l'establiment penitenciari més antic i important de Barcelona. Va ser inaugurada l'any 1904 a l'Esquerra de l'Eixample que, en aquell moment, era l'extraradi de la ciutat i lluny de l'entorn residencial que esclatava a la Dreta de l'Eixample. En aquell mateix àmbit, en l'època contemporània, es construeixen altres grans equipaments de la ciutat com són l'Hospital Clínic, l'Escola Industrial, la Facultat de Medicina, la plaça de braus de Les Arenes o l'escorxador municipal.

El projecte va ser de Salvador Viñals i Josep Domènech i es planteja amb una estructura panòptica inspirada en les tesis del jurista i filòsof britànic Jeremy Bentham (1748-1832) que es basava en la teoria que amb aquesta estructura la vigilància esdevenia autovigilància perquè ja no hi havia llocs per amagar-se i facilitava un control visual tant de l'espai públic com del privat.

L'edifici ocupa un solar format per dues illes de l'Eixample. En el projecte original, la construcció estava dividida en tres grans cossos, els dos laterals dedicats a administració (carrer Entença) i a un futur correccional (Llançà-Nicaragua) i el central destinat a presó preventiva. Aquesta darrera part estava constituïda per un cos central poligonal destinat a capella, del qual naixien radicalment sis galeries de planta baixa i dos pisos que allotjaven un total de 600 cel·les individuals.

El creixement urbà de la trama Cerdà en els darrers 100 anys acaba embolcallant la presó en un entorn que ja és plenament urbà i cèntric en un barri, el de la Nova Esquerra de l'Eixample, que creix densament poblat però mancat d'espais públics i equipaments de proximitat. L'equipament penitenciari es troba en un entorn gens idoni pel desenvolupament del barri i de la ciutat i des dels anys 60 es comença a plantejar el seu trasllat.

- **Un edifici singular**

Malgrat la singularitat de la tipologia de l'edificació, el PGM del 1976 no va preveure la seva conservació i va optar per maximitzar l'espai verd possible per posar a disposició dels ciutadans. Més tard, l'any 2000, el Pla Especial del Patrimoni Arquitectònic i Catàleg del districte de l'Eixample, atorga a l'edifici el nivell de protecció C.

Aquest document fixa que la intervenció en el conjunt de l'actual presó serà objecte d'un planejament global mitjançant planejament específic que tindrà en especial consideració el manteniment del cos central recuperant a ser possible els seus elements i espais originals i el manteniment de les característiques tipològiques generals de les sis galeries radials, en els termes que determini el planejament.

Un dels elements singulars de la Model és l'anomenada Capella Gitana, obra de l'artista i activista polític, Helios Gómez, intern a la presó entre 1948 i 1954. Es troba ubicada a la cel·la 1 del primer pis de la quarta galeria. L'obra representa la Verge de la Mercè, redemptora de presos amb el nen i diferents àngels, tots ells amb fesomia gitana. Fou realitzada per encàrrec del capellà mercedari Bienvenido Lahoz.